

Opavská pobočka Jazykovědného sdružení České republiky zve na přednášky

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
FILOZOFICKO-
PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA V OPAVĚ

Dr. h. c. prof. PaedDr. Pavol Odaloš, CSc.
FF Univerzity Mateja Bela
v Banskej Bystrici

Mgr. Michaela Lišková, Ph.D.
Ústav pro jazyk český AV ČR,
Praha

Literárny
v dielach

P. O. Hviezdoslava
Ežo Vlkolinský a
Gábor Vlkolinský

úterý
12. listopadu
2024
15:00–16:30

FILOZOFICKO-
PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA
SLEZSKÉ UNIVERZITY
MASARYKOVA TŘÍDA 343/37,
OPAVA
UČEBNA M13

úterý
19. listopadu
2024
16:30–18:00

Neologismy
v Akademickém
slovníku
současné
češtiny

Hviezdoslavova onymia sa profilovala v línii domáca slovenská onymia oproti neslovenskej maďarskej onymii. Centrom príbehu je Vlkolín a dve rodiny zemanov Vlkolinských. Rodina Vlkolinských bola pravdepodobne zakladateľom obce, keď obec obsahuje ich priezvisko v názve. Kolektívne pomenovanie rodín je maskulínne po otcoch rodín Beňovci, Ežovci, Šimovci. Je tu tendencia v zemianskych rodinách jej príslušníkov pomenúvať rodnými menami hebrejského pôvodu. Touto tendenciou sa zemianske rodiny odlišovali od sedliackych rodín. Tiež priezvisko Vlkolinský nemala žiadna sedliacka rodina. Slovenská onymia oboch epických diel je naplnená menami dedinčanov, chotárnymi názvami, názvami sviatkov a ľudových pesničiek. Neslovenská maďarská onymia súvisela len s antroponymiou, ktorou sa označovali páni: Farkaš, Tamáši, Orlóci. Uvedeným onymickým spôsobom P. O. Hviezdoslav zachytil slovenskú dedinu konca 19. storočia.

Přednáška představí stav prací na Akademickém slovníku současné češtiny se zaměřením na nové lexikální jednotky. Tento moderní výkladový slovník českého jazyka vzniká v oddělení současné lexikologie a lexikografie Ústavu pro jazyk český AV ČR od roku 2012. Plánovaný rozsah hesláře je cca 150 tisíc hesel. Hesla tohoto online lexikonu jsou publikována v abecedním pořádku: v roce 2024 byla k již zveřejněným heslům s náslovím a- až g- doplněna hesla počínající písmeny h- až j-. Nad rámec abecedního pořadí jsou zveřejňovány i tzv. tematické balíčky hesel, a to v návaznosti na významné společenské události typu pandemie covidu-19 nebo válka na Ukrajině. Ve snaze nabídnout uživatelům co nejaktuálnější informace zařazuje redakce také vybrané neologismy z různých tematických oblastí, jako je doprava (parkomat), gastronomie (jerky), odívání (pareo), popkultura (stand-up), psychologie (mindfulness), počítače a sociální sítě (mem), umění (kunsthalle) nebo věda a výzkum (občanská věda).